

Стаття 1287. Призначення виконавця заповіту за ініціативою спадкоємців

1. Спадкоємці мають право пред'явити позов про усунення виконавця заповіту, призначеного заповідачем, від виконання ним своїх повноважень, якщо він не може забезпечити виконання волі заповідача.

2. Якщо заповідач не призначив виконавця заповіту або якщо особа, яка була ним призначена, відмовилася від виконання заповіту або була усунена від виконання заповіту, спадкоємці мають право обрати виконавця з числа спадкоємців або призначити виконавцем заповіту іншу особу.

3. Якщо спадкоємці не можуть досягти згоди щодо призначення виконавця заповіту, він на вимогу одного із них може бути призначений судом.

Коментар:

1. Суб'єктивними правом на призначення виконавця заповіту наділений не тільки заповідач за свого життя, але й спадкоємці після його смерті. Якщо виконавець вже призначений заповідачем, спадкоємці мають право звернутися до суду з позовом про усунення цього виконавця від здійснення ним повноважень. Підставою усунення є нездатність виконавця до ефективного виконання покладених на нього заповітом обов'язків.
2. Якщо виконавець заповіту був відсторонений спадкоємцями, а також у разі непризначення виконавця заповідальним розпорядженням або відмови виконавця від своїх повноважень за ст. 1296 ЦК, спадкоємці мають право обрати виконавцем іншого спадкоємця або призначити ним сторонню особу. При недосягненні згоди щодо кандидатури виконавця між спадкоємцями, згідно частини третьої коментованої статті на вимогу одного з них він може бути призначений судом.
3. Редакція ч. 3 ст. 1287 не є чітко виписаною і тому не дозволяє однозначно визначити, чи розповсюджуватимуться повноваження виконавця заповіту у відношенні усіх спадкоємців, чи, навпаки, вони обмежуватимуться лише тим із них, на вимогу якого виконавець був призначений у судовому порядку. Виходячи з того, що інші спадкоємці бажання про призначення цього виконавця не виявляли, логічним було б припустити, що правильним є перше припущення і призначений судом виконавець виконуватиме свої обов'язки лише перед спадкоємцем, який заявив відповідну вимогу до суду. Однак цей висновок певним чином нівелюється самою редакцією ст. 1287 ЦК, яка має назву "Призначення виконавця заповіту за ініціативою спадкоємців" і тому нібито створює враження про те, що усі випадки, охоплені цією статтею, передбачають призначення виконавця заповіту для усіх спадкоємців разом.

Якщо спадкоємці не скористалися правом призначення виконавця, реалізація заповідальних розпоряджень здійснюється безпосередньо самими спадкоємцями.